

Dadaistički manifest

Richard Huelsenbeck

1918.

Prvi manifest berlinske DADA. Autor, Rihard Hilzenbek, uz podršku potpisnika

U svojim postupcima i usmerenju, umetnost zavisi od vremena u kojem živi, a umetnici su stvo-
renja svojih epoha. Najzvišenija umetnost biće ona koja će svojim mentalnim sadržajem predstav-
ljati hiljadostruki problem našeg doba, umetnost vidljivo uzdrmana prošlonedeljnim eksplozija-
ma, koja većito pokušava da sastavi svoje udove posle jučerašnjeg udesa. Najbolji i najizuzetniji
umetnici biće oni koji iz časa u čas čupaju ostatke svojih tela iz grozničave katarakte života, i koji
se, dok krvare iz ruku i srca, čvrsto drže duha svog vremena.

Da li je ekspresionizam ispunio naša očekivanja o umetnosti koja bi potvrdila naše najvitalnije
preokupacije?

Ne! Ne! Ne!

Da li je ekspresionizam ispunio naša očekivanja o umetnosti koja bi žaračem utisnula suštinu
života u naša tela?

Ne! Ne! Ne!

Pod izgovorom okretanja unutrašnjosti, književni i likovni ekspresionisti su od sebe napravi-
li generaciju koja sada željno očekuje umetničko i istorijsko priznanje i koja se preporučuje za
najviše građanske počasti. Pod izgovorom da propagiraju dušu, oni su se u svojoj borbi s natu-
ralizmom samo vratili na apstraktne, patetične gestove, koji podrazumevaju lagodan život, lišen
sadržaja i sukoba. Pozornice su pune kraljeva, pesnika i faustovskih karaktera svih fela; teorija
meliorizma (stalnog unapređivanja), čiji je stil detinjaste, psihološke naivnosti izuzetno važan
za kritičko razumevanje ekspresionizma, proganja glave onih koji ne čine ništa. Mržnja prema
štampi, prema oglasima, mržnja prema senzacijama, tipični su za ljude koji radije ostaju zavalje-
ni u svoje fotelje nego da se prepuste uličnoj vrevi i koji čak prave vrlinu od toga što svaki sitni
prevarant može da ih nasamari kako hoće. Taj sentimentalni otpor prema vremenu, koje nije ni
bolje, niti gore, ni reakcionarnije, niti revolucionarnije od nekog drugog vremena, mlitavi otpor,
koji očijuka s molitvom i tamjanom, osim kada reši da svoj kartonski top napuni đuladima od
antičkih jambova – to su karakteristike mladih koji nikada nisu shvatili kako da budu mladi. Eks-
presionizam, nastao u tuđini, koji je u Nemačkoj, u skladu sa popularnim stilom, postao zadrigla
idila i iščekivanje dobre penzije, nema više ništa zajedničko s borbama aktivnih ljudi. Potpisnici
ovog manifesta okupili su se oko bojnog pokliča

DADA!!!

da bi propagirali umetnost od koje očekuju ostvarenje novih ideala. Šta je zapravo **DADA-
IZAM?**

Reč dada simbolizuje najprimitivniji odnos prema spoljašnjoj stvarnosti; s dadaizmom nastupa
nova stvarnost. Život se ukazuje kao simultana zbrka zvukova, boja i spiritualnih ritmova, koju
dadaistička umetnost preuzima u neizmenjenom obliku, sa svim senzacionalnim kricima i groz-
nicom njene svakodnevne, unezverene psihe, u svoj njenoj brutalnoj realnosti. To je oštra linija
podele koja razdvaja dadaizam od svih dosadašnjih umetničkih pravaca, a naročito od **FUTURIZ-
MA**, u kojem su neke tupadžije, ne tako davno, videle novo izdanje impresionističkih dostignuća.
Dadaizam je prvi koji odbija da prema životu zauzme estetski stav i to postiže tako što sve parole
etike, kulture i introspekcije, što su samo maske za mlohove mišiće, razbija na njihove sastavne
delove.

BRUITISTIČKA pesma

prikazuje tramvaj kakav jeste, suštinu tramvaja, pomoću zevanja rentijera Šulca i vriska kočnica.

SIMULTANA pesma

podučava osećaju za veselu pometnju svih stvari: dok her Šulc čita, Balkan ekspres prelazi most kod Niša, a jedna svinja skviči u podrumu mesara Nutkea.

STATIČKA pesma

Ova pesma pravi od reči individue, tako da od slova koja čine reč „šuma“, dobijamo šumu s njenim krošnjama, livrejisanim šumarima i divljim svinjama, a možda iskrnsne i neko malo konačište, možda Belvi ili Bela Vista.

Dadaizam vodi ka nečuvanim, novim mogućnostima i oblicima izražavanja, u svim umetnostima. On je naterao kubizam da zaigra na pozornici, on širi **BRUITISTIČKU** muziku futurista (čije čisto italijanske preokupacija nema nameru da generalizuje) širom Evrope. Sama reč dada ukazuje na internacionalni karakter pokreta, koji ne zna za granice, veroispovesti ili profesije. Dada je internacionalni izraz naše epohe, velika Fronda (pobuna) umetničkih pravaca, umetnički refleks svih tih mirovnih kongresa, pobuna na zelenoj pijaci, večera u Esplanadi, itd., itd. Dada se zalaže za primenu

novih materijala u slikarstvu.

Dada je **KLUB**, osnovan u Berlinu, u koji se možete učlaniti bez ikakvih obaveza. Tu je svako predsednik i svako ima pravo na reč o umetničkim pitanjima. Dada nije samo izgovor za ambicije šačice književnika (u šta bi naši neprijatelji hteli da vas uvere). Dada je stanje duha, koje dolazi do izražaja u svakom razgovoru, tako da možete da kažete: ovaj čovek je **DADAISTA** – onaj nije; samim tim, Klub Dada ima članove širom sveta, u Honolulu, isto kao i u Nju Orleansu ili Mesericu. U nekim slučajevima, dadaista može više da bude trgovac ili politički agitator nego umetnik – neko ko je umetnik samo slučajno – biti dadaista znači odbijati se o stvari, opirati se svakom taloženju; sesti na stolicu, makar za trenutak, može biti opasno po život (g. Vengs je već izvukao revolver iz džepa). Tkanina vam se cepa pod prstima, kažete *da* životu, koji želi da se uzdigne pomoću negacije. Reći da, reći ne: džinovski hokus pokus postojanja raspaljuje nerve pravog dadaiste – i evo ga, dok se izležava, kreće u lov, vozi bicikl – pola Pantagruel, pola sveti Franja, koji se samo smeje i smeje. Dole sa estetsko-etičkim stavom! Dole s beskrvnim apstrakcijama ekspresionizma! Dole s književnim kretenima i njihovim teorijama o unapređenju sveta! Za dadaizam u reči i slici, za sve dadaističko što se dešava u svetu! Biti protiv ovog manifesta znači biti pravi dadaista!

Tristan Tzara. Franz Jung. George Grosz. Marcel Janco. Richard Hülsenbeck. Gerhard Preiss. Raoul Hausmann.

O. Lüthy. Frédéric Glauser. Hugo Ball. Pierre Albert Birot. Maria d'Arezzo. Gino Cantarelli. Prampolini. R. van Rees. Madame van Rees. Hans Arp. G. Thäuber. Andrée Morosini. François Mombello-Pasquati.

Richard Huelsenbeck, „Dadaistisches Manifest“, letak iz 1918, ponovo objavljen u R. Huelsenbeck, *Dada Almanach*, Berlin 1920, str. 36–41. U napomeni iz tog zdanja stoji: „Prvi manifest dade na nemačkom; napisao Rihard Hilzenbek, predstavljen na velikom soareu dade u Berlinu u aprilu 1918“ (12. IV 1918, sala Berlinske secesije). Prvobitni naslov manifesta, naveden i na plakatu za to veče, glasio je: „Der Dadaismus im Leben und in der Kunst (Dadaizam u životu i umetnosti)“.

Anarhistička biblioteka
Anti-Copyright

Richard Huelsenbeck
Dadaistički manifest
1918.

Richard Huelsenbeck, „Dadaistisches Manifest“, letak iz 1918, ponovo objavljen u Richard Huelsenbeck, *Dada Almanach*, Berlin 1920, str. 36–41. Eng., „Colective Dada Manifesto“, Robert Motherwell, ed., *The Dada Painters and Poets: An Anthology*, 1951 (1981), str. 242–246.
Preveo Aleksa Golijanin, 2014. anarhija-blok45.net

anarhisticka-biblioteka.net